

Peder Brandt

Utredning – Upphandling och inköp

Bakgrund

Kommunfullmäktige gav i Budget 2020 med plan för 2021-2023 strategiska utvecklingsuppdrag till nämnderna. Kommunstyrelsens har totalt tio strategiska utvecklingsuppdrag i budget varav ett nämnds specifikt uppdrag var ”Uppdrag till kommunstyrelsen att utreda konsekvenserna av införandet av en lägre gräns för offentliga upphandlingar, samt hur lokala producenter kan ges större utrymme i den kommunala verk-samheten. Uppdraget ska återrapporteras till kom-munstyrelsen under 2020.”

I enlighet med uppdraget har en konsekvensbeskrivning genomförts. Uppdraget återrapporteras i samband med kommunstyrelsens verksamhetsberättelse 2020.

Konsekvensbeskrivning

Lagstiftningen (LOU) reglerar upphandlingsbeloppen, t.ex. att direktupphandling får ske upp till 615 312 kr samt att direktupphandlingar över 100 000 kr ska dokumenteras. Syftet med direktupphandlingar är att inte göra mindre inköp för administrativt betungande. Idag har kommunen interna riktlinjer som reglerar hur kommunen ska genomföra direktupphandlingar. Av dessa framgår bl.a. att direktupphandlingar över 100 000 kr i första hand ska annonseras och att kommunens inköpsorganisation (Upphandling och inköp, Verksamhetsstöd och service) ska hjälpa till. Detta i syfte att uppnå konkurrens även vid lägre belopp. Även direktupphandlingar under 100 000 kr regleras av kommunens riktlinjer. För dessa inköp ska konkurrensutsättning eller prisjämförelse ske. Syftet med riktlinjerna är att inköp under 100 000 kr inte ska vara kräva lika mycket administration som inköp över 100 000 kr. Detta för en betydligt mer skyndsamt process och hantering.

Att hantera inköp under 100 000 kr på samma sätt som över 100 000 kr skulle innebära en betydligt större administrativ process än idag vilket kräver mer resurser. Dels skulle kommunens inköpsorganisation (Upphandling och inköp, Verksamhetsstöd och service) behöva utökas avseende antalet upphandlare och dels skulle verksamheterna behöva avsätta ytterligare resurser. Ytterligare konsekvenser är att mindre inköp skulle ta längre tid att genomföra än idag, på grund av den administrativa processen. Detta ställer krav på att verksamheterna är ute i god tid även vid mindre direktupphandlingar.

Avseende lokala producenters utrymme i den kommunala verksamheten har kommunen stor frihet att bestämma vad som ska köpas, men inte från vem. Krav som syftar till att gynna eller missgynna vissa leverantörer är inte förenliga med upphandlingslagstiftningen. En av LOUs grundprinciper är icke-diskriminering vilket innebär att det är förbjudet att diskriminera leverantörer på grund av nationalitet. Kommunen får inte ställa krav som bara svenska leverantörer känner till eller kan klara av att uppfylla. Det gäller även om organisationen inte förväntar sig anbud av några utländska leverantörer. Lokala leverantörer får därmed inte ges företräde. Det innebär att det inte är tillåtet att ta lokala hänsyn i offentliga upphandlingar, hänsyn får inte tas på så sätt att endast närproducerade varor eller tjänster från leverantörer på orten kan komma i fråga för kontraktet. Om det däremot är varans eller tjänstens egenskaper, till exempel krav på att köttet ska vara producerat på ett sätt så att svensk djurskyddslagstiftning efterlevs som gör att köttet i praktiken endast kan levereras från Sverige, är sådana krav förenliga med upphandlingsregelverket, förutsatt att de är objektiva och förenliga med proportionalitetsprincipen.

Upphandling och inköp arbetar idag aktivt med att säkerställa att upphandlingar inte innehåller konkurrensbegränsande krav för det lokala näringslivet. Detta genom att bl.a. dela upp upphandlingar i syfte att nå lokala företag. Vad som är lämpligt bedöms från upphandling till upphandling och för att identifiera vilka krav som är lämpliga, för kommunen dialog med näringslivet i flertal upphandlingar.

Peder Brandt
Ekonomidirektör